

ugotovila, da so večini najpomembnejša gostovanja v tujini, ki jih z veseljem naštevajo, in mislijo, da le s tem dokazujejo smisel svojega obstoja in delovanja.

Glasbene spremljave so bile na področju obeh koordinacij podobne. Večino skupin je spremljalo več godcev, igranje z lokam na kontrabas pa je bilo le redko zaslediti (čestitke tistim, ki se tega lotevajo). Godci večinoma spremljajo plesalce; le malo jih razmišlja o njihovi vključitvi v samo dogajanje in še to v glavnem le v bistriški koordinaciji.

Na vseh dvanajstih srečanjih je sodelovalo veliko število mladih plesalcev, ki so solidno obvladali plesno tehniko in večinoma ustrezno poustvarjali ljudski ples.

V oblačilnem videzu nastopajočih so razlike žal zelo velike. Za bistriško koordinacijo bi lahko rekla, da le 5 skupin ni ustrezno kostumiranih, na celjsko-koroškem območju pa se je z ustreznimi kostumi predstavilo le 9 skupin.

Na pogovorih po prireditvah sem vodje skupin seznanila z usmeritvami strokovnega spremljanja in analizirala izvedbo programov. Če bodo vodje vsaj del pripomb, pobud in nasvetov vključili v svoja razmišljanja pri ustvarjanju novih programov, bo napredek viden že v prihodnjem letu.

Želim, da bi se skupine, ki delujejo na področju zahodne Štajerske in Koroške postavile ob bok vzhodnoštajerskim. Naj izziv sprejmejo že v prihodnjem letu in naj nas presenetijo s svojimi programi. Veseli bomo mi, ki srečanja spremljamo, predvsem pa avtorji, vodje skupin in člani, ki bodo s svojim delom lahko bolj zadovoljni, kot so bili letos.

Skupine, ki so bile izbrane za sodelovanje na državnem srečanju b Beltincih:

- FS Škala, Kubed,
- FS Šmarječani, KUD Pernica,
- FS Račna, KD France Prešern, Račna,
- FS Jurovčan, KD Ivan Cankar, Jurovski Dol,
- FS Luka Kramolc, Šentanel,
- FS Razor, Tolmin,
- FS Makole.

Skupine, ki so bile izbrane za sodelovanje na državnem srečanju v Črnomlju:

- FS Franc Ilec, Loka-Rošnja,
- FS Triglav, KUD Triglav, Slovenski Javornik-Jesenice,
- FS Kres, FD Kres, Novo mesto,
- AFS Študent, Maribor.

LE PLESAT ME PELJI 2005

Razmišljanja in ugotovitve na podlagi
ogledov letošnjih medobmočnih srečanj

NEVA TRAMPUŠ

V mesecu maju se je zvrstilo šest medobmočnih srečanj odraslih folklornih skupin, na katerih je bilo predstavljeno 47 programov skupin iz vse Slovenije. Med njimi ni bilo ljubljanskih, ker je bilo srečanje zaradi slabega vremena najprej dvakrat prestavljeno, potem pa dokončno odpovedano.

Odločitev strokovne službe JSKD, da združi medobmočja, kjer deluje manjše število skupin, se je pokazala kot zelo primerna. Tako so se v Postojni predstavile skupine južne in severne Primorske, v Zrečah združena celjska in koroška regija, na Dobrovi pri Ljubljani Dolenjska, Bela krajina, del Notranjske in okolica Ljubljane. Samostojna srečanja so pripravili v Begunjah za Gorenjsko ter v Ormožu in Rušah za vzhodno Štajersko. V Rušah bi se morale štajerskim skupinam pridružiti prekmurske, pa jih zaradi težav na območnih srečanjih žal ni bilo. Škoda, saj vemo, da nekatere delujejo in opravljajo kulturno poslanstvo.

Ob omenjenih srečanjih, kjer se skupine zelo potrudijo in se večinoma predstavijo v najboljši možni luči, se postavlja kar nekaj vprašanj in dilem.

1. Ali so območna in medobmočna srečanja tekmovalnega značaja ali ne? Mnenja so deljena. Srečanja so res najprej pregled dela skupin, kjer ocenjujemo njihove programe in povemo svoja stališča, vendar hkrati skupine izbiramo za medobmočno in pozneje državno srečanje, kar je že neke vrste tekmovanje, ki nastopajoče

Folklorna skupina Račna, ki deluje pri Kulturnem društvu France Prešeren Račna, pri plesu s pušeljcem.
Le plesat me pelji 2005, Beltinci, julij 2005.
Foto: Janez Eržen.

in vodje ne pusti hladne. In kaj čaka "zmagovalce"? Čast in odgovornost ob sodelovanju na Beltinškem folklorinem festivalu ali Jurjevanju v Črnomlju in seveda dodatni prevozni stroški, ki jih v celoti ali delno krijejo območne izpostave! Morebitni izbor na Folkart v Maribor ali na kakšen mednarodni festival v tujino. To je tudi vse! Morda malo, morda veliko! Na srečo zelo veliko za ljubitelje in poznavalce ljudskega izročila.

2. Težnja, da naj bi se vsako leto predstavile z novo odrsko postavitvijo, skupine skupaj z njihovimi vodji spodbuja k ustvarjanju novih programov in priznamo jim lahko, da se resnično trudijo. Morda pri tem najbolj zaostajata zahodnoštajerska in koroška regija.

O tem, kaj torej pripraviti za naslednje srečanje, mnogi razmišljajo že pred novo sezono. Narediti morda splet plesov ali pa prikazati dogodek, ki je vezan na določeno šego življenjskega oziroma koledarskega kroga? Letos je bila dobra četrtnina postavitvev (13) predstavljena kot splet plesov iz nekega območja. Vse drugo so bili različni dramski prikazi v bolj ali manj domiselni izvedbi, za katero so potrebni predvsem dobri igralci, a tudi plesalci, pevci in godci. Tak prikaz lahko zelo dobro spremljajo ljudje v domačem okolju, težje pa je pri gostovanjih v oddaljenih krajih, kjer ljudem drugo narečje ni več razumljivo. Tudi učinek ni na vsakem odru enak. Če bodo vse skupine težile k tovrstnim odrskim postavitvam, se prav lahko ponovi zgodba otroških skupin, ko so se otroci nekaj let na odru samo igrali, ples pa zapostavljali. Ali se bomo na odru več pogovarjali kot plesali? Pri vsem je potrebna prava mera. Nekaterim to že dobro uspeva.

3. V glasbenih sestavih srečujemo tudi gosli (violino) in kontrabas z lokom. Žal se vse prepogosto pojavljata po dve ali celo tri harmonike (diatonični ali celo klavirska in diatonična). Na medobmočnih srečanjih je le eno skupino spremljal en sam godec z diatonično harmoniko. Vsi drugi so imeli številčnejšo zasedbo. Mogoče bi bilo v prihodnje dobro razmišljati o izbiri inštrumentov, ki sodijo v določeno območje, ter kdaj in kje vključiti še katere druge inštrumente poleg do zdaj uporabljenih, npr. pero, nunalco, glavnik, ustno harmoniko (orglice), lončeni bas, tamburice ... Ne pozabimo, da je glasbena spremljava zelo pomembna. Ob dobrih godcih bo še slab plesalec dobro zasukal pete!

4. V zadnjih letih napreduje ustrezno prikazovanje načinov oblačenja v preteklosti, predvsem po zaslugi izobraževanj in ob strokovni pomoči Bojana Knifca. Kljub tarnanju, da ni denarja, je veliko skupin izdelalo številne nove kostume. Nekoliko težje je včasih pri prikazovanju izbranih šeg uskladiti odrski videz s časom in krajem, iz katerega izvirajo. Kostumsko

podobo težje spreminjamo kot plesne postavitve, zato menim, da je tu potrebna določena toleranca.

5. Veliko skupin se izogiba petju, češ da imajo slabe pevce. Kot se mladi z vztrajnim in temeljitim delom lahko naučijo plesati, tako se lahko naučijo prepevati. Dober pevski zbor ne nastane po desetih vajah, prav tako ne dober plesalec. Vaja dela mojstra. In to je opazno v skupinah, kjer poskrbijo za strokovno vodstvo pevcev in godcev. Na tem področju lahko še veliko storimo.

6. Kljub vse bolj temeljitemu in strokovno poglobljenemu delu si ne smemo zatiskati oči pred nekaterimi negativnimi vplivi pri ohranjanju izvirnosti slovenskih skupin. Sem gotovo sodijo želja po atraktivnosti za vsako ceno, predvsem zaradi gostovanj v tujini, pretirana samozavest in nekritičnost do lastnega ustvarjanja, izkrivljeno predstavljanje plesov ali melodij zaradi preozkega strokovnega znanja (predvsem melodije prepuščajo godcem), močan vpliv narodno-zabavne glasbe in podobno.

Uspehi in lepi dosežki zadnjih let so prav gotovo sad razmišljanj, pogovorov in nasvetov. Seveda uspehi ne prihajajo čez noč, ampak postopoma, zato pri uvajanju sprememb ne smemo biti nestrpni. Danes je že veliko skupin in njihovih vodij, ki z vsem spoštovanjem do ljudskega izročila seznanjajo današnje rodove z ljudskimi plesi, ubranim večglasnim petjem in vižami, ki prehitro izginjajo iz programa naših godcev. Poleg navdušenja pa je pomembna tudi strokovna podkovanost. Tega se zaveda vse več vodij skupin. Njihove rezultate ne spremljamo več le na zaključnih srečanjih, ampak tudi že na medobmočnih.

Vsem skupinam in organizatorjem medobmočnih srečanj iskreno čestitam in se zahvaljujem za prijetne ure, ki smo jih preživeli skupaj.

Folklorna skupina Luka Kramolc iz Šentanela pri prikazu fantovskih iger. Le plesat me pelji 2005, Beltinci, julij 2005. Foto: Janez Eržen.